

Insolvenční řízení a žaloba pro zmatečnost

Pokud je žalobou pro zmatečnost napadáno rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, aplikuje se § 96 odst. 2 insolvenčního zákona. Z úpravy § 96 odst. 2 insolvenčního zákona vyplývá, že v řízení o žalobě pro zmatečnost podané proti pravomocnému rozhodnutí vydanému v insolvenčním řízení se nepoužije § 235 odst. 2 o. s. ř. Žaloba pro zmatečnost pro tzv. zmatečnostní vadu řízení dle § 229 odst. 3 a 4 o. s. ř. musí být tedy podána ve lhůtě tří měsíců od doručení napadeného rozhodnutí (§ 234 odst. 1 o. s. ř.), přičemž dovolací řízení o podaném dovolání proti stejnému pravomocnému rozhodnutí nemá na tuto lhůtu žádný vliv.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 144/2019-61, ze dne 30.1.2020)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v insolvenční věci dlužníka J. F., narozeného XY, bytem XY, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. KSPL 65 INS XY, o žalobě pro zmatečnost podané věřitelem CASPER UNION s. r. o., se sídlem v P., zastoupeným Mgr. S.B., advokátkou, se sídlem v B., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. září 2016, č. j. KSPL 65 INS XY, 1 VSPH XY, o dovolání věřitele proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. května 2019, č. j. 158 ICm XY, 102 VSPH XY (KSPL 65 INS XY), tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 23. května 2016, č. j. KSPL 65 INS XY, Krajský soud v Plzni (dále jen „insolvenční soud“):

- 1/ Schválil oddlužení dlužníka J. F. zpeněžením majetkové podstaty (bod I. výroku).
- 2/ Určil, že při oddlužení bude zpeněžena majetková podstata dlužníka, do níž nenáleží žádné nemovité a movité věci ani peníze (bod II. výroku).
- 3/ Určil, že odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce budou uspokojeny částečně z příjmů majetkové podstaty a částečně ze státních prostředků (bod III. výroku).
- 4/ Nevyhověl námitkám proti oddlužení dlužníka uplatněným věřitelem CASPER UNION s. r. o. (dále též jen „věřitel“) [bod IV. výroku].

K odvolání věřitele Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 1. září 2016, č. j. KSPL 65 INS XY, 1 VSPH XY:

- 1/ Potvrdil usnesení insolvenčního soudu v té části bodu I. výroku, jíž bylo schváleno oddlužení dlužníka, a v bodech III. a IV. výroku (první výrok).
- 2/ Odmítl odvolání věřitele proti té části bodu I. výroku, jíž bylo rozhodnuto, že způsobem oddlužení bude zpeněžení majetkové podstaty, a proti bodu II. výroku (druhý výrok).

Dovolání proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu Nejvyšší soud odmítl usnesením ze dne 26. října 2017, sen. zn. 29 NSČR 23/2017.

Následně insolvenční soud rozsudkem ze dne 30. července 2018, č. j. 158 ICm XY, zamítl žalobu pro zmatečnost, jíž se věřitel domáhal zrušení usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. září 2016, č. j. KSPL 65 INS XY, 1 VSPH XY, spolu s návrhem na vydání rozhodnutí, že se věc postupuje odvolacímu soudu k novému projednání (bod I. výroku), a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

K odvolání věřitele Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným usnesením rozsudek insolvenčního

soudu potvrdil (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud vyšel zejména z toho, že:

1/ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. září 2016 bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku dne 19. září 2016 a věřiteli bylo doručeno zvláště prostřednictvím jeho zástupkyně dne 4. října 2016, což ostatně sám tvrdí v žalobě.

2/ Žaloba byla doručena insolvenčnímu soudu dne 24. listopadu 2017.

Cituje § 57, § 229 odst. 3 a 4, § 234 odst. 1. a § 235 odst. 1 zákona 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), a § 96 odst. 2 zákona [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), odvolací soud uzavřel, že žaloba pro zmatečnost byla podána opožděně.

Odvolací soud zdůraznil, že žaloba pro zmatečnost směřovala proti rozhodnutí insolvenčního soudu (jímž je dle § 2 písm. b/ insolvenčního zákona i soud odvolací) vydanému v insolvenčním řízení, což znamená, že se zde uplatnila speciální úprava obsažená v § 96 odst. 2 insolvenčního zákona, jež vylučuje možnost (byť přiměřeného) použití § 235 odst. 2 o. s. ř. Ustanovení § 96 odst. 2 insolvenčního zákona je odchylkou od pravidla obsaženého v § 235 odst. 2 o. s. ř., neboť v insolvenčním řízení je určující požadavek, aby účastník řízení uplatnil všechny námitky bezodkladně a nevyčkával s podáním žaloby pro zmatečnost na dobu po skončení řízení o dovolání.

S ohledem na to, že žaloba pro zmatečnost byla podána dne 24. listopadu 2017, přičemž tříměsíční lhůta pro její podání věřiteli uplynula již dne 4. ledna 2017 (§ 57 odst. 2 o. s. ř.), byla podána opožděně.

Věřitel podal (posuzováno podle obsahu podání) proti prvnímu výroku usnesení odvolacího soudu ve věci samé dovolání, jež má za přípustné podle § 237 o. s. ř. a ve kterém tvrdí, že napadené rozhodnutí je založeno na právních otázkách, které v praxi odvolacího soudu dosud nebyly řešeny. Uplatňuje dovolací důvod spočívající v nesprávném právním posouzení věci a navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí spolu s rozsudkem insolvenčního soudu zrušil a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

Především namítá, že odvolací soud nesprávně na věc aplikoval § 96 odst. 2 insolvenčního zákona vylučující použití § 235 odst. 2 o. s. ř., čímž dovolateli odepřel ústavně zaručené právo být slyšen se svou věcí před soudem.

Dovolatel upozorňuje, že v insolvenčním řízení nebylo zcela zřejmé, zda žalobcem předkládaná otázka naplňuje podmínky podání žaloby pro zmatečnost nebo přípustnosti dovolání. Pokud zvolil řešení podání dovolání a nikoli obou opravných prostředků najednou, nelze mu to klást k tíži, neboť tímto postupem naopak zvolil ekonomičtější a přínosnější variantu. Tím totiž získal právní názor Nejvyššího soudu a nezahájil tím zbytečně další paralelní řízení, které by tak jako tak muselo být přerušeno.

Je přesvědčen, že úprava zvolená zákonodárcem v § 96 odst. 2 insolvenčního zákona není v projednávané věci aplikovatelná, neboť by to bylo ústavně nekonformní, když neproporcionálně omezuje právo na přístup k soudu a vrhá účastníky insolvenčního řízení do právní nejistoty stran posouzení zmatečnostních důvodů ve složitějších případech, aniž by to ve skutečnost vedlo k jakémukoli zrychlení či zjednodušení insolvenčního řízení.

Dále opakuje své námitky ohledně nutnosti nařídit jednání k projednání námitek proti oddlužení, soudům vytyká nesprávné posouzení hlasování na schůzi věřitelů (či mimo ni) a přepjatý formalismus v postupu insolvenčního soudu při posuzování podstaty a obsahu procesních úkonů dovolatele v insolvenčním řízení. Měl totiž zkoumat skutečnou vůli dovolatele, spočívající v nesouhlasu s

oddlužením.

Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť výkladem § 96 odst. 2 insolvenčního zákona se Nejvyšší soud v souvislosti s posuzováním včasnosti žaloby pro zmatečnost dosud nezabýval.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu nepodávají, a Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

V poměrech projednávané věci je určující odpověď na otázku, zda v případě žaloby pro zmatečnost podané proti pravomocnému rozhodnutí v insolvenčním řízení (zde odvolacího soudu potvrzujícího usnesení insolvenčního soudu o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty), proti kterému podal stejný účastník i dovolání, se při posuzování její včasnosti aplikuje úprava § 235 odst. 2 o. s. ř. nebo § 96 odst. 2 insolvenčního zákona.

S přihlédnutím k době vydání žalobou pro zmatečnost napadeného rozhodnutí odvolacího soudu se na danou věc uplatní níže uvedená ustanovení insolvenčního zákona ve znění účinném od 1. ledna 2014.

Podle § 7 insolvenčního zákona nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

Podle § 96 odst. 2 insolvenčního zákona se v řízení o žalobě pro zmatečnost podané proti rozhodnutí insolvenčního soudu vydanému v insolvenčním řízení nepoužije § 235 odst. 2 o. s. ř. Rozhodnutí, jímž bylo na základě žaloby pro zmatečnost zrušeno rozhodnutí insolvenčního soudu vydané v insolvenčním řízení, je účinné ode dne právní moci.

Podle § 234 odst. 1 o. s. ř. (ve znění účinném od 1. ledna 2001) není-li dále stanoveno jinak, musí být žaloba pro zmatečnost podána ve lhůtě tří měsíců od doručení napadeného rozhodnutí.

Podle § 235 odst. 2 o. s. ř. (ve znění účinném od 1. ledna 2001) bylo-li proti žalobou napadenému rozhodnutí podáno také dovolání, nepočítá se do běhu lhůt podle § 234 odst. 1 až 4 doba od právní moci napadeného rozhodnutí do právní moci rozhodnutí odvolacího soudu.

K žalobě pro zmatečnost v insolvenčním řízení se Nejvyšší soud vyjádřil především v usnesení ze dne 30. května 2019, sen. zn. 29 ICdo 69/2017, které je – stejně jako další níže uvedená rozhodnutí Nejvyššího soudu – veřejnosti dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu. V něm vysvětlil, že žaloba pro zmatečnost představuje mimořádný opravný prostředek, který slouží k tomu, aby mohla být zrušena pravomocná rozhodnutí soudu, která trpí takovými vadami, jež představují porušení základních principů ovládajících řízení před soudem, popřípadě je takovými vadami postiženo řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo (zmatečnosti), jestliže je nejen v zájmu účastníků, ale i ve veřejném zájmu, aby taková pravomocná rozhodnutí byla odklizená, bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou věcně správná.

Tamtéž uvedl, že žalobou pro zmatečnost lze napadnout (za podmínek upravených v § 229 a násl. o. s. ř.) také rozhodnutí vydané v insolvenčním řízení (srov. § 7 a § 96 odst. 2 insolvenčního zákona). Ve smyslu § 229 odst. 1 o. s. ř. se přitom rozhodnutím, kterým bylo řízení (jeho relativně samostatná fáze) skončeno, v insolvenčním řízení rozumí pro první fázi i rozhodnutí o úpadku a pro druhou fázi i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. února 2016, sen. zn. 29 ICdo 16/2016, uveřejněné pod číslem 32/2017 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 32/2017“).

Ze závěrů R 32/2017 současně mutatis mutandis plyne, že pokud je žalobou pro zmatečnost napadáno rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, aplikuje se § 96 odst. 2 insolvenčního zákona.

Z úpravy § 96 odst. 2 insolvenčního zákona se pak výslovně podává, že se v řízení o žalobě pro zmatečnost podané proti pravomocnému rozhodnutí vydanému v insolvenčním řízení neaplikuje (nepoužije) § 235 odst. 2 o. s. ř. Jde tedy o speciální úpravu k obecné úpravě dle občanského soudního řádu. Z řečeného zároveň vyplývá, že žaloba pro zmatečnost pro tzv. zmatečnostní vadu řízení dle § 229 odst. 3 a 4 o. s. ř. musí být podána ve lhůtě tří měsíců od doručení napadeného rozhodnutí (§ 234 odst. 1 o. s. ř.), přičemž dovolací řízení o podaném dovolání proti stejnému pravomocnému rozhodnutí nemá na tuto lhůtu žádný vliv.

K tomu je na místě poukázat i na část první zvláštní části důvodové zprávy (k bodu 56) k vládnímu návrhu novely insolvenčního zákona, který projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 6. volebním období (2010 – 2013) jako tisk č. 929/0 [pozdější zákon [294/2013 Sb.](#), kterým se mění zákon [182/2006 Sb.](#), o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon [312/2006 Sb.](#), o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů]. K § 96 odst. 2 insolvenčního zákona uvádí, že „návrh doplnění § 96 insolvenčního zákona o odstavec 2 je v první řadě odchylkou od pravidla obsaženého v § 235 odst. 2 o. s. ř. (jež stanoví, že bylo-li proti žalobou napadenému rozhodnutí podáno také dovolání, nepočítá se do běhu lhůt podle § 234 odst. 1 až 4 o. s. ř. doba od právní moci napadeného rozhodnutí do právní moci rozhodnutí dovolacího soudu). V insolvenčním řízení je určující požadavek, aby účastník řízení uplatnil všechny námitky (koncentroval je) bezodkladně. To platí včetně toho, že účastník nebude vyčkávat (vzhledem k rozdílné délce a počátku běhu lhůt k podání dovolání a žaloby pro zmatečnost, jež to dovolují) s podáním žaloby pro zmatečnost na dobu po skončení řízení o dovolání“.

Bylo-li usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. září 2016, č. j. KSPL 65 INS XY, 1 VSPH XY, dovolateli doručeno dne 4. října 2016 a dovolatel žalobu pro zmatečnost podal dne 24. listopadu 2017, jde o opožděně uplatněný mimořádný opravný prostředek, neboť lhůta dovolateli marně uplynula dne 4. ledna 2017. Do běhu lhůty se počítala i doba probíhajícího dovolacího řízení (vedeného Nejvyšším soudem pod sen. zn. 29 NSČR 23/2017), respektive toto řízení nemělo na běh lhůty pro podání žaloby pro zmatečnost žádný vliv.

Pro úplnost lze k námitce, že dovolatelem zvolený postup byl hospodárnější, doplnit, že naopak takový postup je ve zřejmém rozporu s účelem posuzované právní úpravy, jak vysvětluje důvodová zpráva.

Nejvyšší soud konečně dodává, že nesdílí dovolatelův názor, že § 96 odst. 2 insolvenčního zákona (respektive jeho aplikace) je „ústavně nekonformní“. Účel označeného ustanovení insolvenčního zákona (hospodárnost a urychlení insolvenčního řízení) je legitimní a zcela zjevný, což ostatně plyne opět z důvodové zprávy (stejně jako vyloučení žaloby na obnovu řízení; viz § 96 odst. 1 insolvenčního zákona). Současně je jeho znění dostatečně předvídatelné a nijak nenarušuje právní jistotu účastníků řízení.

V situaci, kdy ob stojí závěr odvolacího soudu o opožděnosti žaloby pro zmatečnost, není důvod zabývat se dalšími dovolatelem předestřenými otázkami.

Jelikož se tedy dovolateli prostřednictvím uplatněné dovolací argumentace nepodařilo zpochybnit správnost rozhodnutí odvolacího soudu, Nejvyšší soud dovolání podle § 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zastavení exekuce](#)
- [Základní kapitál](#)
- [Skladování](#)
- [Společné jmění manželů](#)
- [Nájem \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Postoupení pohledávky, postoupení smlouvy \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Restrukturalizace \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o obchodním zastoupení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smluvní zastoupení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mlčenlivost notáře](#)
- [Vyvlastnění, moderační právo soudu](#)